

Ljubljana, 21. 12. 2020

**Zadeva: Pripombe nevladnih organizacij na predlog sprememb Zakona
o mednarodni zaščiti**

• Komentar k 4. členu (spreminja 9. člen) - svetovalci za begunce

4. člen

V 9. členu se v četrtem odstavku za peto alinejo doda nova šesta alineja, ki se glasi:

»- je pred imenovanjem opravil osnovno varnostno preverjanje v skladu z zakonom, ki ureja varovanje tajnih podatkov, in je dobil dovoljenje za dostop do tajnih podatkov stopnje ZAUPNO;«.

Dosedanje šesta, sedma in osma alineja postanejo sedma, osma in deveta alineja. V šestem odstavku se beseda »pete« nadomesti z besedo »četrte«.

V desetem odstavku se v peti alineji pika nadomesti z vejico. Za peto alinejo se doda nova šesta alineja, ki se glasi:

»- če se ugotovi, da mu je znana prava identiteta prosilca, razpolaga s prosilčevimi identifikacijskimi dokumenti, mu je znana dejanska prosilčeva starost, v primeru, ko ta zatrjuje, da je mladoletna oseba, ali so mu znana dejstva, na podlagi katerih prosilec ni upravičen do statusa begunca ali subsidiarne zaščite, a o tem ne obvesti pristojnega organa.«.

V praksi svetovalci za begunce prosilcev za mednarodno zaščito zastopajo tudi pred Ustavnim sodiščem in sodiščem EU, kar pomembno vpliva na razvoj sodne prakse tako v RS kot tudi na ravni EU. **Skladno z navedenim predlagamo, da se prvi odstavek 9. člena dopolni na način, da bo zastopanje svetovalcev za begunce zajemalo tudi zastopanje pred Ustavnim sodiščem in sodiščem EU.** Hkrati predlagamo uskladitev 11. člena (nagrada za pomoč) s predmetnim predlogom.

Predlagane spremembe zajemajo nov pogoj za imenovanje svetovalcev za begunce in sicer njihovo varnostno preverjanje. **Po določbi ne vidimo potrebe, saj tovrstno varnostno preverjanje ni predvideno ne za odvetnike, sodnike, tožilce ali druge pravne strokovnjake.** Prav tako je že sedaj v zakonu predvideno, da morajo svetovalci za begunce v postopku imenovanja predložiti potrdilo o nekaznovanosti. Pri tem ni jasno kaj vse bo varnostno preverjanje zajemalo. Prav tako ni jasno kateri organ bo za varnostno preverjanje pristojen in na kakšen način se bo le to izvajalo. Predlog tako ne vsebuje ne postopka ne vsebine varnostnega preverjanja. Iz predloga prav tako ni jasno razvidno ali bo posameznik z rezultati varnostnega preverjanja seznanjen. **Skladno z navedenim predlagamo, da se navedena določba črta.**

Svetovalce za begunce, tako kot odvetnike, zavezuje dolžnost varovanja poklicne tajnosti. (6. člen Zakona o odvetništvu) Svetovalci za begunce nudi pravno pomoč svojim strankam, vključno z zastopanjem v sodnih postopkih. Njegova vloga je bistvena pri uresničevanju pravice do sodnega varstva, pravice do pravnega sredstva in jamstev poštenega postopka. Njegova dolžnost varstva te tajnosti je temelj zaupnega razmerja

med svetovalcem za begunce in njegovo stranko, v katerem se prepletajo vsi vidiki zasebnosti, od splošnega do prostorskega, komunikacijskega in informacijskega. **Svetovalec varuje svojo pravico do zasebnosti na poklicnem področju, država pa v to pravico ne sme nedopustno posegati. Predlagana šesta alineja nedopustno posega 35, 36 in 37. člen URS, zaradi česar vas pozivamo, da predlagano spremembo črtate.**

• **Komentar k 5. členu (spreminja 11. člen – plačilo za pravno pomoč)**

»11. člen (plačilo za pravno pomoč)

(1) Svetovalci za begunce imajo pravico do nagrade za opravljeno delo in do povračila stroškov za opravljeno pravno pomoč v zvezi s postopki po tem zakonu na upravnem in vrhovnem sodišču, vključno s stroški storitev tolmača v obsegu največ dveh ur oziroma štirih prevajalskih strani v okviru priprave pravnega sredstva. Sredstva za izplačilo nagrad in povračilo stroškov zagotavlja ministrstvo.

(2) Pravica do nagrade za opravljeno delo in povračilo stroškov svetovalcu za begunce ne pripada, če:

- je iz uradnih evidenc pristojnega organa razvidno, da je prosilec samovoljno zapustil azilni dom ali njegovo izpostavo več kot tri dni pred vložitvijo tožbe pred upravnim sodiščem,
- prosilec prekliče pooblastilo svetovalcu za begunce, preden je vložena tožba pred upravnim sodiščem,
- pravnega sredstva ne vloži pravočasno,
- je pred njim tožbo vložil že drug svetovalec za begunce.

(3) Pravica do nagrade za opravljeno delo in povračilo stroškov svetovalcem za begunce ne pripada v primeru izrednih pravnih sredstev.

(4) Svetovalec za begunce predloži stroškovnik o opravljenem delu z dokazili o opravljenem delu in nastalih stroških v treh mesecih po pravnomočnosti odločitve upravnega oziroma vrhovnega sodišča, sicer izgubi pravico do nagrade in povračila stroškov iz prvega odstavka tega člena.

(5) Ministrstvo od prosilca, ki ima zadostna lastna sredstva za preživljanje, zahteva povrnitev stroškov oziroma sorazmernega dela stroškov iz prvega odstavka tega člena.

(6) Način dostopa prosilca do svetovalca za begunce, merila za določitev nagrade za opravljeno delo in povračilo stroškov iz prvega odstavka tega člena ter merila za izračun povrnitve stroškov iz prejšnjega odstavka določi minister.«.

Podpiramo spremembo, ki bo svetovalcem za begunce omogočila pomoč tolmača pri pripravi pravnega sredstva.

V praksi se svetovalci za begunce soočajo s težavo pri vlaganju pravnih sredstev, saj od pristojnega organa ne prejmejo obvestila, da je prosilec za mednarodno zaščito samovoljno zapustil azilni dom ali njegovo izpostavo, po tem ko so imenovani za zastopanje v posameznem primeru. **Ker pristojni organ svetovalcev za begunce ne obvesti o samovoljni zapustitvi azilnega doma s strani prosilca predlagamo, da se prva alineja drugega odstavka spremeni na način, da se glasi:**

-Svetovalec za begunce tožbo vloži po prejemu obvestila s strani pristojnega organa, da je prosilec samovoljno zapustil azilni dom ali njegovo izpostavo v skladu z določbami druge

alineje 2. odstavka 50. člena, o čemer pristojni organ svetovalca obvesti v najkrajšem možnem času.

Dostop do brezplačne pravne pomoči je eden glavnih elementov pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Zato predlagamo, da se peti odstavek črta.

Izvajanje določbe bo oteženo tudi v praksi, saj se prosilci za mednarodno zaščito soočajo s težavami pri odpiranju bančnih računov. Opažamo, da je prosilcem omogočeno odprtje bančnega računa šele po prejemu davčne številke in ob predložitvi pogodbe o zaposlitvi oz. drugega dokumenta, ki potrjuje interes prosilca po odprtju bančnega računa. Prosilci lahko bančni račun odprejo šele nekaj mesecev po prihodu v RS (dostop do trga dela jim je npr. omogočen šele po 9h mesecih od podaje prošnje za mednarodno zaščito). Ker so odločbe o omejitvi gibanja, izdane v t.i. Dublinskem postopku in odločbe s katerimi je prosilčeva prošnja za mednarodno zaščito zavrnjena kot očitno neutemeljena izdane preden ima prosilec možnost odprti bančni račun menimo, da predlagana določba v praksi tudi ni izvedljiva.

- **Komentar k 7. členu (spreminja 17. člen – ocena starosti mladoletnika brez spremstva)**

7. člen

V 17. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Če se pri mladoletniku brez spremstva pred podajo prošnje ali pri obravnavi prošnje za mednarodno zaščito na podlagi mnenja uradnih oseb oziroma oseb, ki so vključene v delo z mladoletnikom brez spremstva, podvomi o starosti mladoletnika brez spremstva, pristojni organ lahko odredi pripravo izvedeniškega mnenja.«.

Menimo, da je ureditev v predlaganem drugem odstavku neustrezna, saj se navezuje, na dejanja mladoletnika pred ali med podajo prošnje.

Postopek mednarodne zaščite se v skladu z prvega odstavka 44. člena ZMZ-1 začne s podajo prošnje. Predlagana ureditev bi tako omogočila, da predlog za pripravo izvedeniškega mnenja poda na predlog policije, ki pa navedenih pristojnosti nima. Prav tako omogoča, da se odredi priprava izvedeniškega mnenja še preden ima mladoletnik brez spremstva v postopku postavljen zakonitega zastopnika, preko katere lahko v postopku brani svoje pravice in pravne interese. Prav tako predlagamo, da se odstavku doda besedilo, ki bo od pristojnega organa zahtevalo, da odredi pripravo izvedeniškega mnenja v najkrajšem možnem času.

Skladno z navedenim predlagamo, da se predlog spremeni na način:

- *Če se pri mladoletniku brez spremstva tekom postopka mednarodne zaščite, na podlagi mnenja uradnih oseb oziroma oseb, ki so vključene v delo z mladoletnikom brez spremstva, podvomi v starost mladoletnika brez spremstva, pristojni organ lahko odredi pripravo izvedeniškega mnenja, v najkrajšem možnem času.*

V praksi opažamo, da se v nekaterih primerih mladoletniki brez spremstva izdajajo za polnoletne osebe. Zato predlagamo, da se drugi odstavek 17. člena dopolni na način, ki bo uradnim osebam omogočil odreditev ocene starosti tudi v primerih, ko bo obstajal dvom v prosilčevo polnoletnost. S tem se bo zasledovalo načelo otrokove največje koristi z

namenom da se vsem otrokom zagotovi primerna obravnava v postopku. Predlagamo, da se člen dopolni in sicer:

- *Enako velja v primeru prosilcev, pri katerih se podvomi v njihovo polnoletnost.*

Poleg tega predlagamo, da se do izvedbe ocene starosti prosilec, pri katerem obstaja dvom v njegovo polnoletnost, obravnava kot mladoletna oseba.

• **Komentar k 8. členu (spreminja 18. člen – zakoniti zastopnik)**

8. člen

V 18. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Zakoniti zastopnik se vsake tri leta udeleži obdobjnega usposabljanja.«.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane četrti odstavek, se besedilo prvega stavka nadomesti z naslednjim besedilom:

»Usposabljanje iz drugega in tretjega odstavka tega člena na podlagi javnega pooblastila izvaja Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani, ki v ta namen izdaja potrdila o usposobljenosti. Usposabljanje obsega znanje iz družinskega prava, socialnega dela, psihologije, varstva otrokovih pravic in dolžnosti, varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter azilnega prava.«.

Dosedanja četrti in peti odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

V dosedanjem šestem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Zakoniti zastopnik lahko uveljavlja povrnitev potrebnih stroškov in nagrado za opravljeno delo do desetega dne v mesecu za vsa opravljena zastopanja v preteklem mesecu, sicer izgubi pravico do nagrade in povračila stroškov.«.

Dosedanji sedmi odstavek, ki postane osmi odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Zakonito zastopanje poleg razlogov iz zakona, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, preneha tudi z izvršljivostjo odločitve pristojnega organa v postopku priznanja mednarodne zaščite oziroma z dnem postavitve mladoletnika brez spremstva pod skrbništvo oziroma imenovanja skrbnika za posebni primer. Zakonito zastopanje preneha tudi, če se ugotovi, da je zakonitemu zastopniku znana prava identiteta prosilca, razpolaga s prosilčevimi identifikacijskimi dokumenti, mu je znana dejanska prosilčeva starost v primeru, ko ta zatrjuje, da je mladoletna oseba, ali so mu znana dejstva, na podlagi katerih prosilec ni upravičen do statusa begunca ali subsidiarne zaščite, a o tem ne obvesti pristojnega organa.

Za novim osmim odstavkom se doda nov deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Ministrstvo, pristojno za družino in socialne zadeve, najmanj enkrat letno preveri, ali zakoniti zastopniki še izpolnjujejo pogoje za zakonitega zastopnika. Ministrstvo, pristojno za družino in socialne zadeve, izbriše s seznama zakonitega zastopnika, ki:

- ne izpolnjuje več pogojev za skrbnika, določenih z zakonom, ki ureja družinska razmerja;

- je pri opravljanju zakonitega zastopanja malomaren, zlorablja svoje pravice ali s svojim delom ogroža pravice in koristi varovanja;

- kljub večkratnim opozorilom uradnih oseb krši pravila kodeksa, ki ureja ravnanja uslužbencev urada ali ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, ter vseh ostalih oseb,

ki delujejo pri mednarodni zaščiti, do prosilcev za mednarodno zaščito in oseb s priznano mednarodno zaščito;

- ni obvestil pristojnega organa v skladu z drugim stavkom prejšnjega odstavka;
- ni opravil obdobjnega usposabljanja iz tretjega odstavka tega člena;
- dvakrat neupravičeno zavrne zastopanje
 - sam tako želi, vendar pod pogojem, da je po uvrstitvi na seznam že opravljal naloge zakonitega zastopanja vsaj 12 mesecev oziroma da v 12 mesecih po uvrstitvi na seznam še ni bil pozvan k zastopanju.«.

V primeru zakonitih zastopnikov se glede varovanja tajnosti podatkov smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za odvetnike. Prav tako jih zavezuje dolžnost varovanja poklicne tajnosti. Naloga zakonitega zastopnika je delovanje v mladoletnikovo največjo korist. Za opravljanje naloge je ključnega pomena zaupnost razmerja med mladoletnikom brez spremstva in zakonitim zastopnikom v katerem se prepletajo vsi vidiki zasebnosti. **V pravico do zasebnosti na poklicnem področju država ne sme nedopustno posegati. Predlagana zakonska določba nedopustno posega v 35, 36 in 37. člen URS, zaradi česar vas pozivamo, da predlagano spremembo črtate.**

- **Komentar k 11. členu (spreminja 31. člen – izključitev)**

11. člen

V 31. členu se v prvem odstavku prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»- že uživa pomoč ali zaščito organov in agencij Združenih narodov, razen Visokega komisariata;«

V drugi, tretji in četrti alineji se besedilo »obstaja utemeljen sum« nadomesti z besedilom »obstajajo utemeljeni razlogi za sum«.

V peti alineji se za besedilom »nevarnega za varnost« doda besedilo »ali ozemeljsko celovitost«, besedilo »varnosti ozemeljske celovitosti,« pa se črta.

V drugem odstavku se besedilo »obstaja utemeljen sum« nadomesti z besedilom »obstajajo utemeljeni razlogi za sum«.

Četrta alineja se spremeni tako, da se glasi:

»- predstavlja nevarnost za skupnost ali varnost Republike Slovenije.«

Predlagana sprememba vključuje nižanje dokaznega standarda in sicer z stopnje utemeljenega suma na stopnjo utemeljenih razlogov za sum. V nižanju stopnje krivde oz. dokaznega standarda ne vidimo razloga. Namen dokaznega standarda je, da omejuje državo pri poseganju v človekove pravice. Dokazni standard ima torej garantno oz. zaščitno funkcijo in preprečuje arbitrarnost in samovoljo države ter izenačuje moč posameznika v odnosu do države. Pri utemeljenem sumu, gre za visoko stopnjo verjetnosti (nad 50%), da je bilo storjeno dejanje, katerega posledica je lahko izključitev iz statusa begunca. Ker je lahko posledica za posameznika izključitev iz statusa begunca, menimo, da bi se moral višji dokazni standard obdržati.

Kvalifikacijska direktiva vsebino pete alineje prvega odstavka ne uvršča med izključitvene razloge ampak med razloge za odvzem statusa. Alineja tako ni v skladu z določbami Kvalifikacijske direktive, ki v 12. členu ureja razloge za izključitev, ki temeljijo na točki D, E in F prvega člena Ženevske konvencije. **Ker je alineja nepravilno umeščena v določila glede izključitve predlagamo, da se premesti med določitve o razlogih za odvzem statusa.** Kvalifikacijska direktiva v 4(a) odstavku 14. člena določa, da lahko države članice **odvzamejo** posamezniku status, kadar obstajajo utemeljeni razlogi, da se ga obravnava kot nevarnega za varnost države članice, v kateri se nahaja. Predlagana sprememba, ki določa, da je mogoče posameznika **izključiti** iz statusa begunca, ker predstavlja nevarnega za varnost ali ozemeljsko celovitost tako ne samo, da širi izključitvene razloge preko razlogov določenih v Ženevski konvenciji (zaradi nepravilne umeščenosti) ampak tudi širi razloge preko določb Kvalifikacijske direktive glede odvzema statusa begunca. **Zato predlagamo, da se besedilo »ali ozemeljsko celovitost«, črta.**

Predlagana sprememba četrte alineje 2 odstavka povzema besedilo Kvalifikacijske direktive. Vendar pa iz same določbe ni jasno v kakšnem primeru oseba predstavlja nevarnost za skupnost ali varnost Republike Slovenije. Menimo, da bi morala določba zajemati standard oz. kriterije, pod katerimi je mogoče osebo izključiti iz statusa subsidiarne zaščite.

- **Komentar k 14. členu (spreminja 37. člen – pravila osebnega razgovora)**

14. člen
V 37. členu se v drugem odstavku besedilo »starejšim od 15 let« nadomesti z besedilom »starim 15 let ali več« in se črta besedi »osebno in«.
V četrtem odstavku se tretji stavek črta.
Dodajo se novi osmi, deveti in deseti odstavek, ki se glasijo: »(8) V izjemnih primerih se lahko osebni razgovor opravi tudi prek sodobnih elektronskih medijev, če je zagotovljen varen prenos podatkov.
(9) Kadar je osebni razgovor zabeležen z elektronskimi napravami za zvočno ali slikovno snemanje v skladu s sedmim odstavkom tega člena, prosilcu ni treba potrditi vsebine osebnega razgovora.
(10) Prosilcu kakršnokoli snemanje ali fotografiranje na osebni razgovoru ni dovoljeno.«.

Predlagana sprememba dopušča, da se izjemnih primerih lahko osebni razgovor opravi preko sodobnih elektronskih medijev. Menimo, da je pred tem pomembno pridobiti soglasje prosilca, zato predlagamo, da se omenjeni člen dopolni in sicer da se za prvim stavkom predlaganega osmega odstavka doda vejica in besedilo:
-s pisnim soglasjem prosilca za mednarodno zaščito.

Prosilci za mednarodno zaščito so izjemno ranljiva skupina, nekateri prosilci pa zaradi preteklih izkušenj (žrtve mučenja, nasilja v družini, spolnega nasilja, nasilja po spolu, preganjanja na podlagi spolne usmerjenosti, FGM itd.) težje sodelujejo v postopku. Prosilci morajo na zaslišanju izpovedovati o razlogih za mednarodno zaščito, kar velikokrat zajema opise travmatičnih izkušenj. **Prisotnost osebe, ki ji zaupajo in ki jim tekom postopka nudi pomoč in podporo pripomore k lažjemu sodelovanju prosilcev v postopku. Pri tem želimo opozoriti, da imajo pravico do prisotnosti osebe, ki nudi pomoč in podporo v postopkih tudi žrtve nasilja v družini. Zakon o preprečevanju nasilja v**

družini določa, da imajo žrtve nasilja pravico, da si izberejo osebo, ki jih lahko spremlja v vseh postopkih, tako upravnih kot tudi sodnih. Skladno z navedenim predlagamo, da se določba obdrži v veljavi, saj za črtanje določbe ne vidimo utemeljenega razloga, prav tako pa bi lahko črtanje določbe pripeljalo do neenake obravnave prosilcev za mednarodno zaščito.

- **Komentar k 17. členu (spreminja 42. člen – predhodni postopek)**

17. člen

V 42. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Osebo iz prejšnjega odstavka obravnava policija, ki ugotovi njeno istovetnost in pot, po kateri je prišla v Republiko Slovenijo ter druge okoliščine, ki bi lahko vplivale na nadaljnji postopek. Policija pri tem izpolni registracijski list in osebo v njej razumljivem jeziku seznanj s posledicami samovoljne zapustitve sprejemnih prostorov, kar oseba potrdi s podpisom.«

V tretjem odstavku se črta besedilo », vključno z informacijami o posledicah samovoljne zapustitve sprejemnih prostorov,«,.

V četrtem odstavku se pred piko doda besedilo »v ambulanti azilnega doma«.

Ugotavljanje dejstev in okoliščin v postopku mednarodne zaščite je v pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve, Sektorja za postopke mednarodne zaščite. Iz predloga ni razvidno, katera dejstva in okoliščine, naj bi ugotavljala policija in kakšen vpliv bi le te lahko imela na postopek mednarodne zaščite. Policija v RS ni pristojna za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito, zato menimo, da se s predlogom širijo njene pristojnosti. V skladu z prvim odstavkom 44. člena ZMZ-1 se postopek mednarodne zaščite začne z vložitvijo prošnje, kar potrjuje tudi sodna praksa. **V postopku prosilca se tako ne morejo uporabljati informacije, ki jih je ugotovila policija v t. i. predhodnem postopku, posebej ob upoštevanju dejstev, da prosilci v predhodnem postopku ne prejmejo informacij o postopku mednarodne zaščite, nimajo dostopa do pravnega svetovalca, v praksi pa v postopku velikokrat niso prisotni niti tolmači. Prav tako opazamo, da v praksi policija v postopkih s tujci ne opravlja individualnih razgovorov zaradi pomanjkanja časa in kapacitet, zaradi česar bi določba, prosilcem za mednarodno zaščito, v postopku, lahko povzročila veliko škode.**

Po t.i. predhodnem postopku policija prosilca za mednarodno zaščito pripelje v azilni dom ali njegovo izpostavo. Nastanitev, oskrba in sprejem prosilcev za mednarodno zaščito in vlagateljev namere je v pristojnosti Urada Vlade za oskrbo in integracijo migrantov. Tako menimo, da je pravni pouk o posledicah samovoljne zapustitve sprejemnih prostorov azilnega doma v pristojnosti Urada Vlade za oskrbo in integracijo migrantov. **Predlagamo, da se sprememba drugega odstavka črta in da se ohrani dikcija veljavnega člena. Hkrati s tem nasprotujemo spremembi 81. člena in predlagamo, da se ohrani dikcija veljavnega člena.**

- **Komentar k 18. členu (spreminja 43. člen – postopki na meji, letališčih in pristaniščih)**

18. člen

(1) Kadar oseba izrazi namen podati prošnjo za mednarodno zaščito na meji ali v času zadrževanja v tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča, lahko pristojni organ o dopustnosti prošnje v skladu z 51. členom tega zakona odloča na meji ali tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča. Na meji ali tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča, lahko pristojni organ obravnava tudi prošnjo v pospešenem postopku zaradi enega izmed razlogov, na podlagi katerega se ta lahko šteje za očitno neutemeljeno v skladu z 52. členom tega zakona, ter zahtevek za uvedbo ponovnega postopka v primeru, da oseba ni predložila novih dokazov ali navedla novih dejstev, ki pomembno povečujejo verjetnost, da izpolnjuje pogoje za mednarodno zaščito.

(2) Oseba iz prejšnjega odstavka se do dokončnosti sklepa, izdanega v okviru postopka o dopustnosti prošnje v skladu z 51. členom tega zakona oziroma sklepa o zavrženju zahtevka za uvedbo ponovnega postopka iz četrtega odstavka 65. člena tega zakona ali izvršljivosti odločbe v pospešenem postopku, nahaja na meji ali na območju letališča oziroma sidrišča luke ali pristanišča. Če odločba ali sklep iz prejšnjega stavka nista izdana v treh tednih od prejema prošnje ali se prošnja obravnava v rednem postopku, se prosilcu dovoli vstop na ozemlje Republike Slovenije.

(3) Če zaradi prihoda večjega števila oseb, ki izrazijo namen vložiti prošnjo na meji, v postopkih v skladu s tem členom ni mogoče odločati na meji, se te osebe lahko nastanijo v bližini meje.

(4) V primeru prošnje za mednarodno zaščito, ki jo ranljiva oseba s posebnimi potrebami poda na meji ali v času zadrževanja v tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča, ki se obravnava v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena, pristojni organ prednostno poskrbi za varovanje zdravja te osebe, vključno z duševnim zdravjem, ter zagotovi redno spremljanje in ustrezno pomoč, pri čemer upošteva poseben položaj te osebe.

(5) Vlada Republike Slovenije podrobneje predpiše pogoje in način bivanja na meji ali tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča, s predpisom iz četrtega odstavka 78. člena tega zakona.«.

Predlog še dodatno podaljšuje čas v katerem lahko pristojni organ v postopku na meji, letališču in pristanišču izda odločbo v postopku prosilca za mednarodno zaščito. **Z 14 dni se tako rok podaljšuje na 3 tedne od podaje prošnje. Podaljšanje roka se nam zdi nedopustno, saj je povezano z odvzemom prostosti, omejenim dostopom do pravic, ki jih imajo prosilci za mednarodno zaščito in drugimi kršitvami temeljnih človekovih pravic,** ki so povzete v nadaljevanju. Pri tem bi želeli poudariti, da je ob prihodu na mejno ali tranzitno območje, prosilec že na območju RS in da zanj v tem času velja nacionalno, evropsko in mednarodno pravo, izjeme glede tega pa niso dopustne. **Skladno z navedenim, dikcija "prosilcu dovoli vstop na ozemlje Republike Slovenije" ni v skladu z ustaljeno sodno prakso ESČP. Predlagamo, da se dikcija spremeni in sicer "prosilca nastani v azilnem domu."**

Želeli bi poudariti, da avtomatična uporaba pospešenega postopka zaradi razlogov, ki niso povezani z vsebino prošnje za mednarodno zaščito lahko krši 3. člen EKČP (prepoved mučenja) in 14. člen EKČP (prepoved diskriminacije). To še posebej velja v primerih, ko so kratki roki za odločanje kombinirani z odvzemom prostosti in omejenim dostopom do pravne pomoči in pomoči prevajalca.

Iz določbe tudi ni razvidno ali bo osebam tekom postopka na meji, letališču ali pristanišču odvzeta prostost. V tem primeru je potrebno posameznikom zagotoviti dostop do pravne

pomoči svetovalcev za begunce in do učinkovitega pravnega sredstva. **Avtomatični odvzem prostosti brez izdane odločbe in upoštevanja vseh procesnih zahtev namreč predstavlja arbitraren poseg v osebno svobodo, ki je nezakonit in protiustaven.**

Predlagana sprememba predvideva, da se bodo pogoji in način bivanja določili s pravilnikom. V času odločanja o utemeljenosti mora država prosilcem v skladu z 34. členom Ustave RS zagotoviti dostojno bivanje. **Zaradi navedenega menimo, da bi morali biti pogoji in način bivanja določeni v zakonu in ne z podzakonskim aktom.**

- **Komentar k 19. členu (spreminja 45. člen – način vložitve prošnje)**

19. člen

V 45. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Prošnjo vloži vsaka polnoletna oseba posamezno in v svojem imenu, in sicer ustno na zapisnik. V primeru izjemnih okoliščin lahko pristojni organ dovoli, da prosilec prošnjo poda pisno ali v elektronski obliki.«.

V drugem odstavku se besedilo »starejši od 15 let« nadomesti z besedilom »star 15 let ali več«.

Za četrtem odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) V okviru postopka sprejema prošnje uradna oseba prosilcu določi datum osebnega razgovora. V primeru postopka na meji ali tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča iz 43. člena tega zakona, ali v primeru, ko je že ob podaji prošnje na voljo zadosti informacij, na podlagi katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da so podani razlogi za obravnavo prošnje kot nedopustne prošnje iz 51. člena tega zakona ali očitno neutemeljene prošnje iz 52. člena tega zakona, se lahko osebni razgovor opravi takoj po sprejemu prošnje.«.

Dosedanji šesti odstavek, ki postane sedmi odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Pristojni organ prosilcu za mednarodno zaščito po uradni dolžnosti določi EMŠO in mu izda izkaznico prosilca, na kateri na predlog urada izpiše naslov začasnega prebivanja.«.

V dosedanjem sedmem odstavku, ki postane osmi odstavek, se za besedilom »Pri sprejemu prošnje« doda besedilo »ustno na zapisnik«.

Dosedanji osmi odstavek postane deveti odstavek.

Želimo poudariti, da mora biti tudi posameznikom, ki so v postopku na meji, letališču ali pristanišču, omogočen dostop do polnega azilnega postopka. To pomeni, da jim mora biti omogočen razumen rok v katerem lahko predložijo dokaze in navedejo vsa dejstva in okoliščine pomembne za postopek mednarodne zaščite. **Hitra izvedba osebnega razgovora tako ne sme povzročiti nižanje procesnih standardov v postopku mednarodne zaščite.**

- **Komentar k 20. Členu (spreminja 47. člen - roki za odločitev)**

20. člen

V 47. členu se na koncu tretjega odstavka doda besedilo »V primeru podaljšanja roka za odločitev zaradi velikega števila prošelj za mednarodno zaščito pristojni organ o tem obvešča Evropsko komisijo najmanj enkrat letno. Pristojni organ Evropsko komisijo obvesti tudi takoj, ko prenehajo razlogi za podaljšanje roka.«.

V petem odstavku se v tretji alineji za besedo »komisijo« doda besedilo »v razumnem roku«.

Želeli bi poudariti, da t.i. Postopkovna direktiva v 31. členu ne omogoča avtomatičnega podaljšanja roka za odločanje za vse prosilce za mednarodno zaščito, zaradi velikega števila prošelj za mednarodno zaščito. Postopkovna direktiva namreč jasno določa, da mora država članica postopek obravnavanja zaključiti v šestih mesecih od vložitve prošnje. V določenih primerih, se lahko omenjeni rok podaljša za največ devet mesecev in izjemoma še za dodatne tri mesece. Vendar pa morajo države članice v vsakem primeru zaključiti obravnavo v 21 mesecih od vložitve prošnje.

Postopkovna direktiva omogoča odlog zaključka obravnavanja samo v primeru, kadar se zaradi negotovih razmer v izvorni državi, za katere se predvideva, da so začasne narave. V takem primeru je država članica dolžna Komisijo v razumnem roku obvestiti o odložitvi postopkov za to izvorno državo.

Navedeno pomeni, da dolžnost obveščati Komisijo, v primeru, ki ga predvideva predlog, v Postopkovni direktivi, ni predvidena. Prav tako ni predvidena možnost podaljšanja roka za odločitev, preko 21 mesecev, v primeru velikega števila prošelj za mednarodno zaščito. **Skladno z navedenim predlagamo, da se predlagana sprememba črta.**

- **Komentar k 21. členu (spreminja 48. člen – prednostna obravnava prošelj)**

21. člen

V 48. členu se za besedo »prednostno« doda vejica in besedilo »kadar je verjetno, da je prošnja utemeljena,«.

Ranljivim osebam s posebnimi potrebami je potrebno v skladu s splošnimi standardi človekovih pravic, človekovim dostojanstvom, pa tudi glede na 12. člen ZMZ-1 v postopku zagotavljati posebno skrb, nego in obravnavo. Temu so namenjene tudi določbe o prednostni obravnavi prošelj oseb (tudi) v primeru ranljivih oseb s posebnimi potrebami. **Menimo, da je določba, ki obravnavo ranljivih oseb, razlikuje glede na utemeljenost njihovih prošelj, diskriminatorna. Predlagamo, da se predvidena sprememba črta.**

- **Komentar 23. člena (spreminja 50. člen – umik prošnje)**

23. člen

V 50. členu se v drugem odstavku za drugo alinejo doda nova tretja alineja, ki se glasi: »- če se pri dnevem preverjanju prisotnosti iz petega odstavka 82. člena tega zakona ugotovi, da je prosilec prenočil izven azilnega doma ali njegove izpostave, ne da bi mu

bila izdana dovolilnica iz šestega odstavka 82. člena, prosilec pa ne navede razumnih razlogov za svoje ravnanje;«.

V dosedanji tretji alineji, ki postane četrta alineja, se besedi »pristojnemu organu« nadomesti z besedo »uradu«, pika se nadomesti s podpičjem, za njo pa se doda nova peta alineja, ki se glasi:

»- če se prosilec ni odzval na zahteve, da navede vsa dejstva in okoliščine in predloži vso dokumentacijo in razpoložljive dokaze v skladu z 21. členom tega zakona za namene obravnavanja dejstev in okoliščin v skladu s 23. členom tega zakona.«.

Menimo, da določba, ki omogoča, da se prosilčeva prošnja za mednarodno zaščito šteje za umaknjeno, v primeru če se prosilec ne odzove na zahteve, da navede vsa dejstva in okoliščine primera in predloži vso razpoložljivo dokumentacijo, prekomerno posega v postopek mednarodne zaščite in nosi nesorazmerne posledice za prosilca. Prosilci za mednarodno zaščito v postopku nimajo zagotovljene pravne pomoči in svetovanja zato je njihovo razumevanje postopka oteženo, hkrati pa ne morejo vedno pridobiti vse dokumentacije in dokazil, ki jih od njih zahteva pristojni organ. Prosilcu mora biti tako dana možnost, da pojasni, zakaj vseh dejstev in okoliščin ni navedel oz. zakaj zahtevanih dokumentov ne more predložiti. Presoja dokumentacije ali razlogov, zakaj prosilec le te ni predložil je del presoje utemeljenosti prošnje za mednarodno zaščito. **Ustavitev postopka, ker se prošnja prosilca šteje za umaknjeno ima lahko za prosilca hude posledice, saj lahko zaradi ustavitve postopka de facto ostane brez potrebne mednarodne zaščite s tem pa je lahko potencialno podvržen vračanju v državo, kjer bi bilo lahko njegovo življenje in svoboda ogrožena. Skladno s tem predlagamo, da se predlagana peta alineja, črta.**

Postopkovna direktiva določa v 1(a) in 1(b) odstavku 28. člena določa, da država članica prošnje za mednarodno zaščito ne sme šteti za implicitno umaknjeno, če prosilec dokaže, da je njegovo ravnanje posledica okoliščin na katere ni mogel vplivati. Skladno z navedenim predlagamo, da se tovrstna določba vključi v predlog zakona. Po našem mnenju bi moral zakon vsebovati tudi določbo v skladu s katero bi lahko prosilec izrecno izjavil, da prošnje ne umika.

- **Komentar 24. člena (spreminja 51. člen – nedopustna prošnja)**

24. člen

V 51. členu se dosedanje besedilo označi kot prvi odstavek, za njim pa se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Če po izvršljivem sklepu iz četrte alineje prejšnjega odstavka tega člena odgovorna država članica prosilca ne sprejme na svoje ozemlje oziroma ga v odgovorno državo članico ni možno predati zaradi drugih razlogov, pristojni organ sklep razveljavi in obravnava prošnjo za mednarodno zaščito.«.

Z navedeno spremembo se strinjamo, saj v praksi prihaja do situacij, ko prosilcev za mednarodno zaščito v roku za predajo ni mogoče vrniti v odgovorno državo članico. Sprememba bo tako pripomogla k ureditvi posameznikovega položaja, hkrati pa bo prosilec s tem prejel obvestilo o prenehanju t.i. Dublinskega postopka.

- **Komentar k 25. členu (spreminja 52. člen – očitno neutemeljena prošnja)**

25. člen

V 52. členu se na koncu četrte alineje za vejico doda besedilo »še zlasti, če iz okoliščin konkretnega primera izhaja, da bi prosilec v izvorni državi lahko pridobil identifikacijske dokumente,«.

Predlagani spremembi nasprotujemo. Prosilci za mednarodno zaščito so osebe, ki bežijo, zaradi česar ne morejo in ne smejo kontaktirati organov izvorne države. Določba od prosilcev za mednarodno zaščito kljub temu terjaja pridobitev identifikacijskega dokumenta, čeprav so države dolžne varovati podatke o prosilcu pred organi njegove izvorne države in od njega. Hkrati bi želeli opozoriti, da 21. točke preambule določa, da v primeru ko prosilec navede tehtne razloge, odsotnost dokumentov ali uporaba ponarejenih dokumentov sama po sebi ne sme pomeniti samodejne uporabe postopka na meji ali pospešenega postopka tudi ne morejo zahtevati pridobitve dokumentov s strani uradnih organov izvorne države. **Predlagamo, da se predlagana določba črta.**

- **Komentar k 30. členu (spreminja 68. člen – razlogi za odvzem statusa begunca)**

30. člen

V 68. členu se v tretji alineji prvega odstavka za besedilom »nevarnega za varnost« doda besedilo »ali ozemeljsko celovitost«, besedilo »varnosti ozemeljske celovitosti,« pa se črta.

Razloge pod katerimi se lahko osebi s statusom begunca status odvzame so določeni v Kvalifikacijski direktivi. Ta v 4 (a) odstavku 14. člena določa, da se lahko beguncu odvzame status, kadar obstajajo utemeljeni razlogi, da se ga obravnava kot nevarnega za varnost države članice, v kateri se nahaja. **Z omenjeno določbo se tako širijo razlogi za odvzem statusa, v nasprotju s Kvalifikacijsko direktivo, zaradi česar predlagani spremembi nasprotujemo.**

- **Komentar 31. člena (spreminja 70. člen – sodno varstvo)**

32. člen

V 70. členu se prvi in drugi odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(1) Zoper odločbo pristojnega organa je mogoče vložiti tožbo na upravno sodišče v 15 dneh od vročitve. Zoper odločbo, izdano v pospešenem postopku, je tožbo mogoče vložiti v treh dneh od vročitve.

(2) Zoper vse sklepe, izdane na podlagi tega zakona, se tožba lahko vloži v treh dneh od vročitve.«

(3) Tožba zoper odločbo o zavrnitvi prošnje v rednem postopku, odločbo o zavrnitvi prošnje v pospešenem postopku, odločbo o zavrnitvi podaljšanja subsidiarne zaščite, odločbo, izdano na podlagi sedmega odstavka 69. člena tega zakona, odločbo o prenehanju statusa mednarodne zaščite zaradi razloga, navedenega v šestem odstavku 67. člena tega zakona, sklep o zavrženju prošnje na podlagi tretje alineje prvega

odstavka 51. člena in četrtega odstavka 65. člena tega zakona zadrži izvršitev odločbe oziroma sklepa. V primeru vseh drugih odločitev po tem zakonu tožba ne zadrži njihove izvršitve.

(4) Zoper sodbe, ki jih izda upravno sodišče, je dovoljena pritožba na vrhovno sodišče.«.

Nasprotujemo spremembi, ki rok za vložitev tožbe zoper izdano odločbo v pospešenem postopku krajša iz osmih delovnih dni na tri dni. Gre za absolutno prekratek rok za vložitev pravnega sredstva, zaradi katerega je pravno sredstvo neučinkovito. Pri tem je potrebno upoštevati dejstvo, da so roki za sodno varstvo v ZMZ-1 že v veljavni ureditvi bistveno krajši kot roki določeni v ZUP.

Roki za uveljavljanje sodnega varstva so prekluzivni, kar pomeni, da ima zamuda roka hude posledice za stranko, saj pomeni izgubo pravice. Zato morajo biti prekluzivni roki za uveljavljanje sodnega varstva razumno dolgi, v nasprotnem primeru lahko nesorazmerno posežejo v učinkovito pravico do sodnega varstva (23. člen Ustave). Ni namreč namen Ustave, da bi človekove pravice priznala zgolj formalno, temveč zahteva, da morajo biti zagotovljene možnosti učinkovitega in dejanskega izvrševanja človekovih pravic. **Tudi Ustavno sodišče se je že izreklo o tem, da prekluzivni roki ne smejo biti pretirano kratki, saj se v nasprotnem primeru lahko izenačijo z odvzemom pravice (gl. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-2013/14, tč. 18 do 22).** Pri tem je treba poudariti, da gre za sodno varstvo zoper odločbo, s katero je pristojni organ zavrnil prošnjo za mednarodno zaščito kot očitno neutemeljeno, z izvršljivostjo te odločbe pa posameznik izgubi pravice prosilcev za mednarodno zaščito in se ga obravnava po Zakonu o tujcih (gl. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-189/14, tč. 23 obrazložitve, v kateri je zapisalo, da je »lahko posledica odločitve o zavrnitvi prošnje za priznanje mednarodne zaščite ali zavrnitvi prošnje za podaljšanje subsidiarne zaščite odstranitev, izgon ali izročitev posameznika izvorni državi in lahko pomeni ogrožanje pravice iz 18. člena Ustave«). Zato je treba prosilcem za mednarodno zaščito dati na razpolago razumen čas, da lahko sami ali skupaj s svetovalcem za begunce pripravijo kvalitetno pravno sredstvo. Svetovalci za begunce morajo v postopku ne samo pridobiti dokumentacijo ampak jo tudi preučiti in se o postopku pogovoriti s stranko. **Določitev razumnih rokov za uveljavljanje pravnih sredstev pred sodišči, ki ne smejo prosilcem onemogočiti ali pretirano otežiti uveljavljanje pravnega sredstva, zahteva tudi četrty odstavek 46. člena Postopkovne Direktive. Pri tem pa je rok za uveljavljanje sodnega varstva eden ključnih elementov zagotavljanja pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Skladno z navedenim pozivamo, da se predlagana sprememba umakne in sicer tako glede skrajšanja roka zoper odločbe izdane v pospešenem postopku kot tudi zoper izdane sklepe.**

Podpiramo spremembo s katero bo zoper odločbe Upravnega sodišča mogoča pritožba na Vrhovno sodišče. S tem se bo namreč zagotavljala ne samo enotna sodna praksa ampak tudi pravica do učinkovitega pravnega sredstva in sodnega varstva, saj bodo imeli prosilci pravico do pritožbe zoper odločbo Upravnega sodišča.

- **Komentar 33. člena (spreminja 78. člen – pravice prosilcev)**

34. člen

V 78. členu se v prvem odstavku prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»- prebivanja v Republiki Sloveniji in gibanja znotraj območja občine, v kateri ima določen naslov začasnega prebivanja,«.

Druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»- materialne oskrbe v primeru nastanitve v azilnem domu, njegovi izpostavi ali nastanitveni kapaciteti, vzpostavljeni na meji oziroma v bližini meje, letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča,«.

Tretja alineja se črta. Dosedanje četrta, peta, šesta, sedma in osma alineja postanejo tretja, četrta, peta, šesta in sedma alineja.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Pravice iz prejšnjega odstavka trajajo do izvršljivosti odločitve pristojnega organa o prošnji oziroma do predaje prosilca državi, ki je odgovorna za obravnavo njegove prošnje po Uredbi 604/2013/EU.«.

Za četrtem odstavkom se dodajo novi peti, šesti in sedmi odstavek, ki se glasijo:

»(5) Če je to nujno potrebno za izvrševanje pravic iz 86., 87. in 88. člena tega zakona ali za to obstajajo drugi utemeljeni razlogi, lahko prosilec zapusti območje iz prve alineje prvega odstavka tega člena, o čemer odloči pooblaščen uradna oseba urada. Zoper odločbo je mogoč ugovor v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločitve ne zadrži njene izvršitve.

(6) Prosilec lahko zapusti območje občine, v kateri ima določen naslov začasnega prebivanja, tudi zaradi udeležbe na procesnem dejanju v zvezi s postopkom mednarodne zaščite oziroma obravnave na sodišču, kar izkazuje z vabilom pristojnega organa oziroma sodišča.

(7) Ne glede na določbo prve alineje prvega odstavka tega člena se lahko prosilec, ki je mladoletnik brez spremstva, svobodno giblje po celotnem območju Republike Slovenije.«. V dosedanjem petem odstavku, ki postane osmi odstavek, se beseda »prejšnjega« nadomesti z besedo »četrtega«.

Predlog, v skladu s katerim se bodo prosilci lahko gibali le na območju občine, kjer imajo določeno začasno prebivanje predstavlja poseg v svobodo gibanja, ki je ustavno varovana pravica. Tvrsten poseg ne prestane strogega testa sorazmernosti,¹ ki ga je postavilo Ustavno sodišče v svoji sodni praksi, saj ni razumen, potreben ali sorazmeren. **Predlogu zato ostro nasprotujemo in predlagamo, da se predlog umakne. Poleg tega opozarjamo, da bi moral pristojni organ, ker gre za poseg v pravico do svobode gibanja, o tem prosilcu izdati sklep, zoper katerega mora biti prosilcu omogočeno sodno varstvo. Predlog tega ne predvideva zato in je v celoti neustaven.**

Finančno pomoč za nastanitev na zasebnem naslovu se lahko prosilcu za mednarodno zaščito odobri samo v primeru izjemnih osebnih okoliščin o katerih presoja komisija. **Tako ne vidimo razloga, za črtanje pravice, ki je namenjena predvsem zaščiti in zagotavljanju primerne oskrbe in nastanitve posebej ranljivim posameznikom. Predlagamo, da tretja alineja ostane v veljavi.**

- **Komentar 37. člena (spreminja 82. člen – bivanje v azilnem domu)**

37. člen

¹ Odločbe Ustavnega sodišča U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003 in U-I-95/08 z dne 15. 10. 2008.

(1) Urad nastani osebe iz prvega in tretjega odstavka 78. člena tega zakona v azilnem domu ali njegovi izpostavi, kjer jim zagotovi materialno oskrbo.

(2) Stroške materialne oskrbe v primeru nastanitve v azilnem domu ali njegovi izpostavi krije urad.

(3) Prehrana, obleka in obutev ter higienske potrebščine ne pripadajo prosilcu, ki ima zadostna lastna sredstva za preživljanje v višini zneska osnovnega minimalnega dohodka v Republiki Sloveniji. Prosilec, ki ima zadostna lastna sredstva za preživljanje v višini zneska osnovnega minimalnega dohodka v Republiki Sloveniji, sam krije stroške nastanitve, in sicer v višini, ki mu jo v skladu z merili, določenimi v predpisu iz četrtega odstavka 78. člena tega zakona, z odločbo določi pooblaščen uradna oseba urada. Zoper odločbo je mogoč ugovor v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(4) Prosilci, ki bivajo v azilnem domu, morajo spoštovati določbe hišnega reda, ki ga predpiše Vlada Republike Slovenije.

(5) Za namen izvajanja druge in tretje alineje drugega odstavka 50. člena tega zakona pooblaščen uradna oseba urada dnevno preverja prisotnost prosilcev v azilnem domu, njegovi izpostavi, drugih institucijah ali na zasebnem naslovu.

(6) V utemeljenih primerih in kadar ne obstajajo razlogi, ki nasprotujejo izdaji dovolilnice, lahko prosilci prenočijo tudi zunaj azilnega doma ali njegove izpostave, in sicer na območju občine, v kateri ima določen naslov začasnega prebivanja. Dovolilnico za prenočitev zunaj azilnega doma ali njegove izpostave lahko urad izda za največ sedem dni, pri čemer skupno število izdanih dovolilnic ne sme preseči skupno 60 dni v obdobju enega leta.

(7) Razlogi, ki nasprotujejo izdaji dovolilnice iz prejšnjega odstavka, so:

- prosilčeve pretekle kršitve javnega reda in miru;
- prosilčeve pretekle težje kršitve pravil bivanja iz tretjega odstavka 82.a člena tega zakona;
- razlogi varovanja javnega zdravja ali javne varnosti;
- obravnava prosilca v postopku v skladu z Uredbo 604/2013/EU.

(8) O zavrnitvi izdaje dovolilnice odloči pooblaščen uradna oseba urada. Zoper odločbo je mogoč ugovor v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(9) Prosilec lahko pomaga v azilnem domu ali njegovi izpostavi pri delih, povezanih z vzdrževanjem in nastanitvijo, lahko pa pomaga tudi pri vsakodnevem sporazumevanju uradnih oseb z drugimi prosilci. Za ustrezno opravljeno delo prejme nagrado v skladu s sprejetim cenikom urada.

(10) Za zagotavljanje varnosti oseb in premoženja se v azilnem domu zagotovi varovanje. Varovanje lahko zagotavlja tudi Policija.«.

Ponovno opozarjamo, da predlog omejuje pravico do svobode gibanja prosilcem s tem ko določa, da prosilci ne smejo prenočiti izvedn občine začasnega prebivanja. Ker gre za ustavno varovano pravico predlagamo, da se predlog umakne.

Ni jasno na kakšen način se bo preverjalo ali imajo prosilci zadostna sredstva za preživljanje. Prosilci za mednarodno zaščito soočajo s težavami pri odpiranju bančnih

računov. Opažamo, da je prosilcem omogočeno odprtje bančnega računa šele po prejemu davčne številke in ob predložitvi pogodbe o zaposlitvi oz. drugega dokumenta, ki potrjuje interes prosilca po odprtju bančnega računa. Prosilci lahko bančni račun odprejo šele nekaj mesecev po prihodu v RS (dostop do trga dela jim je npr. omogočen šele po 9h mesecih od podaje prošnje za mednarodno zaščito). Ker so odločbe o omejitvi gibanja, izdane v t.i. Dublinskem postopku in odločbe s katerimi je prosilčeva prošnja za mednarodno zaščito zavrnjena kot očitno neutemeljena izdane preden ima prosilec možnost odprti bančni račun menimo, da predlagana določba v praksi tudi ni izvedljiva.

Poleg tega tudi ni jasno katera sredstva se bodo upoštevala pri presoji izpolnjevanja pogoja zadostnih sredstev za preživljanje. Prosilci, ki nimajo prostega dostopa do trga dela v azilnem domu ali izpostavi v praksi opravljajo različna dela za katera dobijo plačilo. Upoštevanje tovrstnih sredstev je v nasprotju z ciljem ureditve – prosilce se namreč tako vključuje v skrb za nastanitvene kapacitete hkrati pa se jim omogoči, da pridobijo dodatna sredstva za zagotavljanje osnovnih potrebščin. Osebam, ki imajo dostop do trga dela in pridobivajo zadostna sredstva iz naslova zaposlitve bi se morala omogočiti, ne glede na kriterije, razselitev na zunanji naslov. Pri tem je potrebno poudariti, da prosilci dodatna finančna sredstva potrebujejo tako za preživljanje po pridobitvi statusa mednarodne zaščite kot tudi zaradi kritja finančnih stroškov v postopku združevanja družine. Pridobljena sredstva so tako za prosilce za mednarodno zaščito ključnega pomena.

Glede razlogov zaradi katerih se ne izda dovolilnica za prenočitev izven azilnega doma menimo, da bi se morala razlog kršitve javnega reda in miru ter obravnava prosilca v postopku v skladu s t.i. Dublinsko uredbo, črtati. Postopek kaznovanja v primeru kršitve javnega reda in miru je namreč že predviden v Zakonu o varstvu javnega reda in miru, zato razloga za dodatno omejevanje pravic in kaznovanje ne vidimo. Prav tako ne vidimo razloga, da se dovolilnice ne bi izdajale osebam v t.i. Dublinskem postopku. Izdaja dovolilnice namreč v ničemer ne vpliva ali ne preprečuje izvedbe Dublinskega postopka. V primerjavi z ostalimi prosilci za mednarodno zaščito bodo osebe v neenakem položaju na podlagi kriterija na katerega nimajo vpliva.

- **Komentar 37. člena (dodaja nov 82. a in 82. b člen – kršitve pravil bivanja v azilnem domu ali njegovi izpostavi in ukrepi ob kršitvah pravil bivanja)**

82.b člen (ukrepi ob kršitvah pravil bivanja)

(1) Za lažje kršitve pravil bivanja pooblaščen uradna oseba urada prosilcu izreče ustno opozorilo, ki se evidentira v obliki uradnega zaznamka.

(2) Za težje kršitve iz tretje, devete in dvanajste alineje tretjega odstavka prejšnjega člena se lahko osebo za največ tri dni nastani v posebni, ločeni sobi, ki se nahaja v sprejemnih prostorih azilnega doma. Pri tem se upošteva individualne okoliščine ter sorazmernost kršitve in ukrepa. Ukrep lahko preneha tudi prej, če se med trajanjem ukrepa ugotovi, da je dosegel svoj namen.

(3) Za težje kršitve iz prve, druge, četrte, pete, šeste, sedme, desete in enajste alineje tretjega odstavka prejšnjega člena se izreče ukrep preselitve na drugo nastanitveno lokacijo.

(4) Ukrep iz drugega in tretjega odstavka ustno odredi pooblaščen uradna oseba urada, v treh dneh od ustne odločitve pa se osebi izda pisna odločba. Zoper odločbo je mogoč ugovor v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.«.

Nasprotujemo predlogu, ki omogoča nastanitev prosilca v sprejemnih prostorih.

Sprejemni prostori so v praksi namreč zaklenjeni, osebe pa jih do podaje prošnje ne smeo zapustiti. Ukrep zato predstavlja odvzem prostosti, za kar pa Urad nima ni pristojen. Tovrsten ukrep je neustaven saj predstavlja poseg v temeljno človekovo pravico – svobodo gibanja. Ukrep ne preostane strogega testa sorazmernosti, ki ga je postavilo Ustavno sodišče. Poleg tega bi moralo biti zoper sklep biti prosilcu omogočeno sodno varstvo in ne ugovor. **Skladno s tem predlagamo, da se predlog umakne.**

• **Komentar 38. člena (spreminja 83. člen – razselitev izven azilnega doma)**

38. člen

V 83. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Ne glede na pogoje iz prejšnjega odstavka lahko urad v primeru izjemnih osebnih okoliščin izvede vse potrebne aktivnosti za nastanitev prosilca v drugo primerno institucijo, če mu ne more zagotoviti ustrezne nastanitve v azilnem domu ali njegovi izpostavi.«.

Tretji odstavek se črta.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane tretji odstavek, se besedilo »drugega in tretjega« nadomesti z besedo »prejšnjega« ter se črta besedilo »tega člena«.

Dosedanji peti odstavek, ki postane četrti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:
»(4) Prosilcu, ki mu je odobrena razselitev na podlagi drugega odstavka tega člena in nima lastnih sredstev za preživljanje ali mu preživljanje ni zagotovljeno kako drugače ter nima zagotovljene brezplačne nastanitve ali na podlagi drugega predpisa ni določen drug zavezanec za plačilo stroškov nastanitve, urad krije stroške nastanitve v drugi primerni instituciji.«.

Dosedanji šesti odstavek, ki postane peti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(5) O razselitvi odloči pooblaščen uradna oseba urada.«.

Dosedanji sedmi odstavek, ki postane šesti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:
»(6) Če prosilec samovoljno zapusti bivališče na zasebnem naslovu ali drugo institucijo, v kateri je nastanjen, stanodajalec ali predstojnik institucije o tem nemudoma obvesti urad.«.

V dosedanjem osmem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se črta besedilo »in tretjega«.

Finančno pomoč za nastanitev na zasebnem naslovu se lahko prosilcu za mednarodno zaščito odobri samo v primeru izjemnih osebnih okoliščin o katerih presoja komisija. **Tako ne vidimo razloga, za črtanje pravice, ki je namenjena predvsem zaščiti in zagotavljanju primerne oskrbe in nastanitve posebej ranljivim posameznikom. Predlagamo, da tretji odstavek ostane v veljavi prav tako pa da se črta sprememba četrtega odstavka, ki ukinja finančno pomoč za razselitev na zasebnem naslovu.**

Ker je mogoča razselitev na zasebni naslov samo na podlagi izjemnih osebnih okoliščin, menimo, da bi morala o njihovi razselitvi na zasebni naslov presoјati komisija, ki preuči individualne okoliščine posameznega primera. **Predlagamo, da veljavna določba, da o razselitvi na zasebni naslov odloča komisija, ostane v veljavi ter da se predlagane spremembe črtajo.**

- **Komentar 39. člena (spreminja 84. člen – omejitev gibanja)**

39. člen

84. člen se spremeni tako, da se glasi:

(1) Če ni mogoče po določbah tega zakona zagotoviti doseganja ciljev po določbah tega odstavka, lahko prosilcu pristojni organ odredi ukrep obveznega zadrževanja na območje azilnega doma ali njegove izpostave iz naslednjih razlogov:

- da se preveri ali ugotovi njegova istovetnost ali državljanstvo, še zlasti če iz okoliščin konkretnega primera izhaja, da bi prosilec v izvorni državi lahko pridobil identifikacijske dokumente, vendar je zapustil izvorno državo brez dokumenta ali je v postopku dajal napačne informacije, predložil ponarejene dokumente ali zamolčal pomembne informacije ali dokumente o svoji identiteti ali državljanstvu, ali če je verjetno, da je zlonamerno uničil ali odsvojil osebni dokument ali potno listino oziroma drug dokument, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti njegovo istovetnost ali državljanstvo,

- da se ugotovijo določena dejstva, na katerih temelji prošnja za mednarodno zaščito, ki jih brez izrečenega ukrepa ne bi bilo mogoče pridobiti, in obstaja nevarnost, da bo prosilec pobegnil,

- kadar mu je bilo pred vložitvijo prošnje omejeno gibanje zaradi postopka vračanja v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, da bi se izvedel in izvršil postopek vrnitve ali postopek odstranitve ter je mogoče utemeljeno domnevati, da je prošnjo podal samo zato, da bi zadržal ali oviral izvedbo odstranitve, pri čemer je imel možnost zaprositi za mednarodno zaščito,

- kadar se preprečuje ogrožanje varnosti države ali ustavne ureditve Republike Slovenije ali je to nujno potrebno zaradi varstva osebne varnosti, premoženjske varnosti in drugih primerljivih razlogov javnega reda. Za ogrožanje varnosti države ali ustavne ureditve Republike Slovenije se šteje ogrožanje notranje ali zunanje varnosti države, to je ogrožanje delovanja institucij in temeljnih javnih služb ter preživetja prebivalstva, tveganje resnih motenj v mednarodnih odnosih ali mirnem sožitju med narodi in ogrožanje obrambnih interesov države. Drugi primerljivi razlogi javnega reda se razumejo kot tisti, ki pomenijo resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo temeljnemu interesu države,

- v skladu z 28. členom Uredbe 604/2013/EU.

(2) Če pristojni organ ugotovi, da v posameznem primeru ni mogoče učinkovito izvesti ukrepa iz prejšnjega odstavka ali če prosilec samovoljno zapusti območje obveznega zadrževanja, se lahko prosilcu, ki ni mladoletnik ali mladoletnik brez spremstva, odredi ukrep omejitve gibanja na Center za tujce.

(3) Z namenom, da se v okviru postopka v skladu s 43. členom tega zakona odloči o pravici do vstopa prosilca na ozemlje, pristojni organ prosilcu odredi ukrep omejitve gibanja na kapaciteto, vzpostavljeno na meji, tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča.

(4) O izreku ukrepov po prvem, drugem in tretjem odstavku tega člena pristojni organ odloči s sklepom.

(5) Prosilcu se ukrep iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena izreče ustno. Prosilec o izrečenem ukrepu nemudoma prejme zapisnik, ki vsebuje razloge za izrek ukrepa. Zapisnik je prosilcu prebran v njemu razumljivem jeziku. Pisni odpravek sklepa pristojni organ izda najpozneje v 48 urah od ustnega izreka sklepa, prosilcu pa ga vroči v treh delovnih dneh od izdaje sklepa.

(6) Ukrep iz prvega in drugega odstavka tega člena, razen v primerih iz pete alineje prvega odstavka tega člena, lahko traja do prenehanja razlogov, vendar največ tri mesece. Če razlogi po tem času še obstajajo, se ukrep s sklepom lahko podaljša še za en mesec. Ukrepi iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena se odpravijo po uradni dolžnosti, če prenehajo razlogi, ki so jih narekovali. Predsednik upravnega sodišča lahko odloči, da je treba opraviti neposredni nadzor nad izvajanjem ukrepa iz prvega, drugega ali tretjega odstavka tega člena in določi sodnika ali sodnike upravnega sodišča, da ga opravijo v rokih, na krajih, ki jih določi, ali glede morebitnih določenih prosilcev ter da mu o tem poročajo. Če sodnik upravnega sodišča v okviru opravljenega nadzora ugotovi, da razlogi za omejitev gibanja za določenega prosilca niso več podani, odredi odpravo ukrepa.

(7) Zoper sklep iz četrtega odstavka tega člena lahko prosilec v treh dneh po njegovi vročitvi vloži tožbo na upravno sodišče. Sodišče po predhodnem ustnem zaslišanju prosilca o tožbi odloči v treh delovnih dneh.

(8) Zoper sklep o podaljšanju iz šestega odstavka tega člena lahko prosilec v treh dneh po njegovi vročitvi vloži tožbo na upravno sodišče, ki o tožbi odloči v treh delovnih dneh.

(9) V primeru izreka ukrepa omejitve gibanja na Center za tujce ali kapaciteto vzpostavljeno na meji, tranzitnem območju na letališču ali na ladji, ki je na sidrišču luke ali pristanišča, ranljivi osebi s posebnimi potrebami pristojni organ prednostno poskrbi za varovanje njenega zdravja, vključno z duševnim zdravjem, ter zagotovi redno spremljanje in ustrezno pomoč, pri čemer upošteva poseben položaj te osebe.

(10) Ukrep obveznega zadrževanja na območju azilnega doma ali njegove izpostave iz prvega odstavka tega člena ter ukrep omejitve gibanja na Center za tujce iz drugega odstavka tega člena lahko v primeru razloga iz četrte alineje prvega odstavka tega člena odredi tudi urad.

(11) Ukrep obveznega zadrževanja na območju azilnega doma ali njegove izpostave iz prvega odstavka tega člena, ukrep omejitve gibanja na Center za tujce iz drugega odstavka tega člena ter ukrep omejitve gibanja na kapaciteto, vzpostavljeno na meji, letališču ali pristanišču iz tretjega odstavka tega člena, se lahko ob izpolnjevanju pogojev iz tega člena odredi tudi vlagatelju namere.

(12) Za osebe, ki se jim odredi ukrep iz drugega odstavka tega člena, se v primeru kršitev pravil bivanja v Centru za tujce uporabljajo določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, ki določajo ukrepe ob kršitvah pravil bivanja v Centru za tujce.«.

Ker gre pri ukrepu »omejitve gibanja« za poseg v pravico do osebne svobode in ne v poseg v pravico svobode gibanja predlagamo, da se ukrep temu ustrezno preimenuje v »odvzem prostosti«.

Sprejemna direktiva v tretjem odstavku 9. člena jasno določa primere, v katerih se sme pridržati prosilca. V skladu z določbo je mogoče prosilca pridržati le,

- da se določi ali preveri njegova identiteta ali državljanstvo;
- da se določijo tisti elementi, na katerih temelji prošnja za mednarodno zaščito, ki jih brez pridržanja ne bi bilo mogoče pridobiti, zlasti če obstaja nevarnost, da bo prosilec pobegnil;
- da se v okviru postopka odloči o pravici prosilca do vstopa na ozemlje;
- kadar je prosilec pridržan zaradi postopka vračanja v skladu z Direktivo 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, da bi se pripravila vrnitev in/ali izvedel postopek odstranitve, ter zadevna država članica lahko na podlagi objektivnih meril, vključno s tem, da je prosilec že imel priložnost začeti azilni postopek, sklepa, da je mogoče utemeljeno domnevati, da prošnjo podaja samo zato, da bi zadržal ali otežil izvedbo odločbe o vrnitvi;
- kadar to zahteva zaščita nacionalne varnosti ali javnega reda;
- v skladu s členom 28 Uredbe (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljan tretje države ali oseba brez državljanstva

Predlagane spremembe, predvsem prva in četrta alineja tako bistveno širijo razloge za odvzem prostosti v primerjavi z določbami Sprejemne direktive. **Skladno s tem predlagamo, da se prva in četrta alineja spremenita na način, da bosta skladni z določbami Sprejemne direktive.**

Prav tako opozarjamo, da glede tretje alineje ni jasno, katera so objektivna merila na podlagi katerih je mogoče utemeljeno domnevati, da je prosilec prošnjo podal samo zato, da bi zadržal ali otežil izvedbo odločbe o vrnitvi. **Skladno s tem predlagamo, da se določbo ustrezno dopolni.**

Predlagamo, da se v drugem odstavku med osebe, ki jim ni mogoče izreči ukrepa odvzema prostosti poleg mladoletnikov brez spremstva dodajo tudi ranljive osebe s posebnimi potrebami. Omejitev gibanja ranljivim skupinam namreč poslabšuje njihov položaj.

Komentar glede omejevanja dostopa do ozemlja smo podali pri komentarju 18. člena.

Ponovno opazujemo, da v predlaganih spremembah niso predvidene alternative odvzemu prostosti, katerih implementacijo zahteva drugi odstavek in četrti odstavek 8. člena Sprejemne direktive, v skladu s katerim je odvzem prostost mogoče odrediti samo kadar je potreben, na podlagi posamične presoje vsakega primera, če ni mogoče učinkovito uporabiti drugega, manj prisilnega ukrepa. **Odvzem prostosti mora biti tako zadnji ukrep, ki se odredi samo v primeru, da zasledovanega cilja ni mogoče doseči z drugim ukrepom, ki je po svoji naravi milejši. Ker gre pri odvzemu prostosti za poseg v temeljno človekovo pravico, pravico do osebne svobode, bi moral pristojni organ najprej presojati uporabo milejšega ukrepa, šele v primeru ocene, da zasledovanega cilja ne bi bilo mogoče doseči z njim pa odrediti odvzem prostosti. Skladno s tem pozivamo, da se v zakon ustrezno implementirajo alternative odvzemu prostosti, kot so npr. redno javljanje organom, predložitev finančnega jamstva, obveznost zadrževanja na določenem mestu, saj se le te uporabljajo tudi v postopkih s tujci.**

Glede predlaganega tretjega odstavka ponovno opozarjamo, da je potrebno prosilcem, ki jim bo prostost odvzeta na meji, tranzitnem območju, letališču ali pristanišču v skladu z 34. členom Ustave RS zagotoviti dostojno bivanje. **Zaradi navedenega menimo, da bi**

morali biti v zakonu določeni pogoji in način bivanja v času odvzema prostosti na meji, tranzitnem območju, letališču in pristanišču.

Ker gre pri ukrepu omejitve gibanja za poseg v osebno svobodo menimo, da se bi morali roki za izdajo in vročitev sklepa o omejitvi gibanja skrajšati. Ker je rok za vložitev pravnega sredstva tri dni, enak rok za sprejem odločitve pa ima tudi Upravno sodišče, menimo, da bi se moral rok za izdajo sklepa s strani pristojnega organa skrajšati na 24 ur, medtem ko bi moral biti sklep vročen naslednji delavni dan po izdaji. Nerazumno je namreč, da ima pristojni organ, v položaju do katerega je prosilec za mednarodno zaščito občutno šibkejša stranka, nesorazmerno daljši rok za izdajo sklepa o odvzemu prostosti, kakor ga ima prosilec za uveljavljanje pravnega sredstva in sodnega varstva. **Skladno s tem predlagamo skrajšanje in ne podaljšanje rokov za izdajo in vročitev sklepa s strani pristojnega organa.**

Absolutno nasprotujemo določbi, v skladu s katero bo lahko ukrep odvzema prostosti odredil tudi Urad vlade RS za integracijo in nastanitev. Postopek mednarodne zaščite je namreč postopek v pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve zato se z predlagano določbo prekomerno širijo pooblastila Urada. Pri tem ni jasno na kakšen način bo ministrstvo z uradom izmenjevalo (občutljive) informacije o postopku, do katerih Urad v skladu z zakonom nima dostopa. **Skladno z navedenim predlagamo, da se navedeni predlog črta.**

Nasprotujemo določbi, ki določa, da se lahko v primeru kršitev pravil bivanja v Centru za tujce uporabljajo določbe zakona, ki ureja vstop, bivanje in zapustitev tujcev v Republiki Sloveniji. Ukrepov, ki so zajeti v ZTuj prav tako ne predvideva Sprejemna direktiva, zato jih za prosilce za mednarodno zaščito ni mogoče uporabiti. Tovrstne postopke vodi policija, ki pa za postopke mednarodne zaščite ni pristojna. **Skladno s tem predlagamo, da se navedeni predlog črta, saj je določba v nasprotju s Sprejemno direktivo.**

• **Komentar k 40. členu (dodaja 84. a člen – nevarnost pobega)**

40. člen

Za 84. členom se doda nov 84.a člen, ki se glasi:

»84.a

(nevarnost pobega)

Šteje se, da so v posameznem primeru podane okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da bo oseba pobegnila, če:

- je prošnjo oziroma novo prošnjo za mednarodno zaščito vložila v času, ko zoper njo teče izročitveni postopek oziroma je oseba v postopku vračanja,
- je predhodno že poskušala Republiko Slovenijo samovoljno zapustiti oziroma jo je zapustila,
- je predhodno že vložila prošnjo v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici EU in jo je kasneje zapustila,
- kljub predhodno izdanemu sklepu na podlagi osmega in devetega odstavka 49. člena tega zakona oseba ni počakala na njegovo izvršitev,
- je navajala lažne podatke v postopku ali ni sodelovala v postopku, kot tudi zavrnila odvzem biometričnih podatkov,
- je uporabljala lažne ali ponarejene osebne dokumente
- je vstopila v Republiko Slovenijo v času veljavne prepovedi vstopa,
- je bila v zadnjih treh letih pravnomočno izrečena sankcija za prekršek zaradi nezakonitega prebivanja,
- ni spoštovala odločbe o vrnitvi, ki jo je izdala druga država članica Evropske unije
- je bila v zadnjih dveh letih v Republiki Sloveniji pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti,

- ji je bila v zadnjih dveh letih v Republiki Sloveniji najmanj trikrat izrečena sankcija za prekrške po predpisih zoper javni red, ali za prekrške po predpisih, ki urejajo državno mejo in tujce, orožje ter prepovedane droge..«.

Menimo, da je definicija nevarnosti pobega neustrezna, saj zajema tudi kriterije, ki ne kažejo na prosilčevo begosumnost in kaznovanje za prekrške, ki so ustrezno urejena v področni zakonodaji. Tako na prosilčevo begosumnost ne more vplivati dejstvo, da je oseba v izročitvenem postopku ali postopku vračanja. V praksi se prosilci velikokrat ne zavedajo, da so bili zoper njih izdani nalogi za izročitev ali predajo, odločba o vrnitvi pa je avtomatično izdana vsem prosilcem, ki so nastanjeni v Centru za tujce, pri čemer nekateri od njih predhodno niso imeli možnosti zaprositi za mednarodno zaščito. Poleg tega so prosilci zaradi preganjanja v izvorni državi velikokrat primorani za pot uporabiti lažne dokumente, kar pa avtomatično ne pomeni, da bodo samovoljno zapustili azilni dom. Prav tako na posameznikovo begosumnost ne more vplivati dejstvo, da je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti ali da je bila osebi najmanj trikrat izrečena sankcija za prekrške po predpisih zoper javni red ali glede državne meje, orožja in prepovedanih drog. Tovrstni prekrški so kaznovani v ločenih postopkih na področni pravni podlagi, ki ni povezana z postopkom mednarodne zaščite. **Po našem mnenju je definicija nevarnosti pobega neprimerna zaradi česar predlagamo, da se črtajo prva, šesta, deseta in enajsta alineja.**

- **Komentar 41. člena (spreminja 85. člen – neizplačilo žepnine)**

41. člen
85. člen se spremeni tako, da se glasi:
»85. člen
(neizplačilo žepnine)

(1) Žepnina ne pripada prosilcu, ki:
- je vložil zahtevek za uvedbo ponovnega postopka ali ponovno prošnjo po tem, ko je bil njegov postopek za mednarodno zaščito enkrat že pravnomočno končan,
- ima zadostna lastna sredstva za preživljanje v višini zneska osnovnega minimalnega dohodka v Republiki Sloveniji ali mu je preživljanje zagotovljeno kako drugače.

(2) Žepnina se za en mesec ukine prosilcu, ki:
- je brez dovoljenja zapustil kraj prebivanja, ki mu ga je v skladu s sedmim odstavkom 45. člena tega zakona določil pristojni organ, ne da bi o tem obvestil pristojno osebo urada,
- ne izpolnjuje obveznosti glede obveščanja pristojnih organov ali udeležbe pri osebnih razgovorih v zvezi s postopkom mednarodne zaščite, kot je določeno v tem zakonu,
- stori težjo kršitev iz tretjega odstavka 82.a člena tega zakona.

(3) (3) O neupravičenosti do žepnine iz prvega odstavka tega člena ter neizplačilu žepnine iz prejšnjega odstavka odloči pooblaščen uradna oseba urada, ki v odločbi navede razloge za neupravičenost do žepnine iz prvega odstavka tega člena oziroma za neizplačilo žepnine iz prejšnjega odstavka, pri čemer upošteva poseben položaj prosilca in načelo sorazmernosti v treh dneh od njene vročitve. O ugovoru odloči predstojnik urada. Ugovor zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.«.

Omejevanje prejemanja žepnine za prosilce glede na njihov postopek mednarodne zaščite predstavlja nižanje standardov glede materialnih pogojev za

sprejem. Pri tem opozarjamo, da višina žepnine posameznikom ne omogoča zagotavljanja osnovnih življenjskih potrebščin (prosilci si z njo ne morejo pokriti niti stroškov mestnega prevoza). Predlagamo, da se višina mesečne žepnine poveča skladno z rastjo življenjskih stroškov. Finančna stiska v kateri se znajdejo prosilci za azil namreč pogloblja njihovo ranljivost in jih še dodatno poriva na rob.

Druga alineja drugega odstavka predlaganega člena je nepravilno implementirana zato predlagamo njeno črtanje. 1 (b) odstavek 20. člena Sprejemne direktive se namreč nanaša na alternative odvzemu prostosti in s tem povezane obveznosti javljanja ali obveščanja. Ker ZMZ-1 alternativ odvzemu prostosti ne ureja, je predlagana odločitev ne relevantna.

Glede odvzema žepnine osebam, ki se ne udeležijo osebnega razgovora se postavlja vprašanje, na kakšen način bo Ministrstvo za notranje zadeve o tem obvestilo Urad skladno z določbami o varstvu osebnih podatkov.

- **Komentar k 45. členu – (spreminja 89. člen - dolžnosti prosilca)**

45. člen

V 89. členu se dosedanje besedilo označi kot prvi odstavek. V sedmi alineji se beseda »uradni« nadomesti z besedo »pooblaščenici«, za besedo »izpostavo« pa se doda besedilo »ter sobo, v kateri je nastanjen«.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Prosilcu kakršnokoli snemanje ali fotografiranje razgovorov z zaposlenimi na uradu oziroma osebami, ki z uradom sodelujejo na podlagi pogodb, ni dovoljeno.«.

Določba, ki omogoča pooblaščenici osebi, pregled sobe, kjer je prosilec nastanjen posega v posameznikovo pravico do zasebnega življenja. **Gre za ustavno varovano pravico, ki skupaj z pravico do nedotakljivosti stanovanja prosilcem za mednarodno zaščito omogoča varovanje njihove zasebnosti.** Prekomerni pregledi sob in osebnih stvari prosilcev, brez utemeljenega razloga tako predstavljajo kršitev posameznikovih pravic. Pri tem sam zakon ni dovolj konkretiziran, zato ni jasno, na kakšen način in ob katerih pogojih ter v kakšnem postopku bi lahko prišlo do pregleda sobe, kjer je prosilec nastanjen. **Skladno z navedenim predlagamo, da se predlagana sprememba črta.**

- **Komentar 47. člena (spreminja 90. člen – pravice osebe, ki ji je priznana mednarodna zaščita, dodaja 90.a člen – postopek uveljavljanja pravic in 90.b člen – pogodba o integracijskih aktivnostih)**

47. člen

90. člen se spremeni tako, da se glasi:

»90. člen

(pravice osebe, ki ji je priznana mednarodna zaščita)

(1) Oseba, ki ji je priznana mednarodna zaščita, ima pravico do:

- pridobitve informacij o statusu, pravicah in dolžnostih oseb z mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji,
- prebivanja v Republiki Sloveniji,
- zdravstvenega varstva,
- socialnega varstva,
- izobraževanja,
- zaposlitve in dela,

- pomoči pri vključevanju v okolje.

(2) Pravice iz prejšnjega odstavka oseba pridobi z dnem vročitve odločbe o priznanju mednarodne zaščite iz prve oziroma druge alineje prvega odstavka 49. člena tega zakona.

(3) Oseba, ki ji je priznana mednarodna zaščita in je v enem mesecu od pridobitve statusa sklenila pogodbo o integracijskih aktivnostih iz 90.b člena zakona, ima pravico do:

- nastanitve v integracijski hiši ali drugih nastanitvenih zmogljivostih urada,
- denarnega nadomestila za zasebno nastanitev,
- tečaja spoznavanja slovenske družbe,
- tečaja slovenskega jezika,
- enkratnega opravljanja preizkusa znanja slovenskega jezika,
- kritja drugih stroškov, povezanih z izobraževanjem,
- kritja stroškov, povezanih s priznavanjem in vrednotenjem izobraževanja na podlagi ustreznih dokazil,
- kritja stroškov, povezanih s priznavanjem in vrednotenjem izobraževanja, ko formalne izobrazbe ne more dokazati z dokumenti.

(4) Oseba, ki pred potekom subsidiarne zaščite vloži zahtevek za uvedbo ponovnega postopka, ima do pravnomočnega sklepa o zavrženju tega zahtevka oziroma do pravnomočne odločitve v zvezi s ponovno prošnjo pravice iz prvega odstavka tega člena in v skladu s podpisano pogodbo o integracijskih aktivnostih, ob pogojih vsaj 80-odstotne udeležbe na tečaju slovenskega jezika in na tečaju spoznavanja slovenske družbe ter ob vsaj enkrat mesečni prisotnosti na razgovoru pri svetovalcu za integracijo, tudi pravice iz prejšnjega odstavka, vendar ne dlje, kot je za posamezno pravico določeno s tem zakonom.

(5) Oseba, ki ji je bila mednarodna zaščita priznana na podlagi pete alineje prvega odstavka 64. člena tega zakona ali je status ponovno pridobila po sodni razveljavitvi prvotne odločbe o priznanju mednarodni zaščiti, pravic iz tretjega odstavka tega člena ne more uveljavljati, če jih je enkrat že koristila.

(6) Pravice iz prvega in tretjega odstavka tega člena prenehajo s pravnomočnostjo odločbe iz sedmega odstavka 66. člena tega zakona, v skladu s petim odstavkom 67. člena tega zakona ter s pravnomočnostjo odločbe, izdane na podlagi šestega odstavka 67. člena in sedmega odstavka 69. člena tega zakona. Pravice iz 1., 2., 5., 6., 7. in 8. točke tretjega odstavka tega člena prenehajo tudi v primeru, če je bila oseba s priznano mednarodno zaščito pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali če je bila pravnomočno obsojena na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev ali če je bila zoper njo vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. Pristojno sodišče urad nemudoma obvesti o pravnomočni obsodbi oziroma pravnomočni obtožnici iz prejšnjega stavka.

(7) Vlada Republike Slovenije izda predpis, s katerim podrobneje določi načine in pogoje za zagotavljanje pravic iz prvega in tretjega odstavka tega člena.«.

Za 90. členom se dodata nov 90.a in 90.b člen, ki se glasita:

»90.a člen

(postopek uveljavljanja pravic)

(1) Oseba s priznano mednarodno zaščito pravice iz 1., 2. in 5. točke tretjega odstavka prejšnjega člena uveljavlja na podlagi vloge, obrazec katere je sestavni del predpisa iz sedmega odstavka prejšnjega člena. Vlogo z dokazili vloži pri uradu.

90.b člen

(pogodba o integracijskih aktivnostih)

(1) Pogodba o integracijskih aktivnostih, ki se sklepa med uradom in osebo s priznano mednarodno zaščito, vključuje določitev aktivnosti, namenjenih lažjemu in hitrejšemu vključevanju oseb s priznano mednarodno zaščito v okolje, in obveznosti teh oseb ter opredelitev obveznosti urada. Pogodba se pripravi v sodelovanju z osebo s priznano mednarodno zaščito in z upoštevanjem posameznikovih potreb, znanja, zmožnosti in sposobnosti ter v jeziku, ki ga oseba s priznano mednarodno zaščito razume.

(2) Za čas izvajanja pogodbe se osebi s priznano mednarodno zaščito za namene komunikacije z uradno osebo urada zagotovi tolmačenje v jezik, ki ga razume.

(3) Podrobneje se priprava, vsebina in izvedba pogodbe o integracijskih aktivnostih določi v predpisu iz sedmega odstavka 90. člena tega zakona.«.

Predlagane spremembe delijo pravice oseb z mednarodno zaščito na dva sklopa. Pravice, ki pripadajo osebam s sklenjeno pogodbo o integracijskem načrtu in ostalim osebam, ki teh pravic ne bodo dobile. Tovrstna ureditev nas skrbi, saj izključuje skupino oseb iz sklopa pravic, ki posameznikom pripadajo v integracijskem postopku in so zanje ključnega pomena. Posledično bi se lahko zgodilo, da bi osebe ki zaradi različnih razlogov ne bi sklenile pogodbe o integracijskem načrtu (zaradi nerazumevanja pomena le-te takoj po pridobitvi statusa, zaradi travmatiziranosti, bolezni in drugih razlogov) ostale brez ključnih pravic in tako še bolj izključene in odrinjene na rob. Ker se hkrati zavedamo, da je integracija dvosmerni proces v katerem je pomembno, da se tudi osebe s pridobljeno mednarodno zaščito zavedajo svojih odgovornosti, predlagamo, da uvedete dvo stopenjski sistem na podlagi katerega osebam s pridobljeno zaščito v prvem letu po pridobitvi statusa pripadajo vse pravice, vključno s pravico:

- nastanitve v integracijski hiši ali drugih nastanitvenih zmogljivostih urada,
- denarnega nadomestila za zasebno nastanitvev,
- tečaja spoznavanja slovenske družbe,
- tečaja slovenskega jezika,
- enkratnega opravljanja preizkusa znanja slovenskega jezika,
- kritja drugih stroškov, povezanih z izobraževanjem,
- kritja stroškov, povezanih s priznavanjem in vrednotenjem izobraževanja na podlagi ustreznih dokazil,
- kritja stroškov, povezanih s priznavanjem in vrednotenjem izobraževanja, ko formalne izobrazbe ne more dokazati z dokumenti.

Svetovalci za integracijo v prvem mesecu po pridobitvi statusa mednarodne zaščite skupaj z osebo in v sodelovanju z drugimi akterji (npr, nevladnimi organizacijami, ki obravnavajo osebo, izobraževalnimi organizacijami itd.) pripravijo integracijski načrt. La-ta se evalvira (v sodelovanju z osebo z mednarodno zaščito in drugimi akterji, ki so vključeni v njeno/njegovo obravnavo) v enem letu od pridobitve statusa, ustrezno spremeni oziroma dopolni ter pripravi pogodba o integracijskem načrtu, ki jo podpišeta obe strani.

Zgoraj navedne pravice po enem letu od pridobitve statusa postanejo vezane na podpis pogodbe o integracijskem načrtu. Pogodba o integracijskem načrtu se ne podpiše (vse pravice pa ohranijo) v primeru ranljivih oseb (bolni, invalidi, travmatizirni itd.), pri katerih obstaja nevarnost, da bi nižanje pravic vodilo v njihovo marginalizacijo, revščino in socialno izključenost. Oceno ranljivosti posameznika/ce pripravijo svetovalci za integracijo ob sodelovanju z drugimi deležniki in na podlagi izvedeniškega mnenja v kolikor je le to potrebno. Manimo, da je sodelovanje drugih deležnikov kot so nevladne organizacije, ki izvajamo integracijske programa in izobraževalne organizacije ključno, saj zaradi intenzivnega dela s posamezniki zelo dobro poznamo njihove potrebe.

Smiselno in potrebno je v zakon ponovno dodati pravico do enkratne denarne pomoči ob odhodu iz Azilnega doma. Praktične izkušnje kažejo, da večina oseb z mednarodno zaščito nima sredstev za plačilo varščine oziroma prve najemnine. To povzroča dodatne težave pri iskanju primernih stanovanj in sklepanju najemnih pogodb. Večina oseb z mednarodno zaščito in družinskih članov v Sloveniji namreč živi pri zasebnih najemodajalcih. Večina najemodajalcev ob podpisu pogodbe zahteva plačilo vsaj enomesečne varščine in prve najemnine. Zaradi odsotnosti možnosti dostopa do javnih oz. neprofitnih stanovanj so osebe z mednarodno zaščito in družinski člani odvisne od ponudbe na trgu nepremičnin, ki pa je omejena. Cene najemnin so visoke. Pogodbe se sklepajo za omejen, določen čas. Večina ima težave s plačilom visokih najemnin in stroškov. Pogosto se selijo. Ustrezna nastanitev v primernem stanovanju je bistvena za ohranjanje dostojanstva, telesnega in duševnega zdravja in možnost vključevanja oz. integracije v družbi. Vpliva na vse druge vidike vključevanja, kot je izobraževanje oziroma usposabljanje, učenje ter vključevanje na trg dela, socialno vključevanje.

Tudi sicer je potrebno v zakonu ohraniti pravico do denarnega nadomestila za zasebno nastanitev do treh let. Zaradi negotovih razmer na trgu dela, različnih in pogostih (predvsem tudi socialno ekonomskih) kriz, prekarizacije dela in zaposlovanja je in bo zaposlovanje oseb z mednarodno zaščito in družinskih članov oteženo. Že sedaj se mnogi posamezniki in družine soočajo z velikimi stiskami in težavami, ker ne morejo plačevati najemnine in stroškov in ne morejo najti ustreznega dela. To vodi v marginalizacijo, revščino in socialno izključenost odraslih žensk, moških in otrok, starejših oseb, družin. Javne politike in prakse, zakonodaja naj bodo usmerjene v preprečevanje in odpravljanje kršitve temeljnih pravic, revščine in psiho-socialnih stisk ranljivih skupin, kot so osebe z mednarodno zaščito in družinski člani.

- **Komentar 49. člena (spreminja 97. člen – denarno nadomestilo za nastanitev na zasebnem naslovu)**

50. člen

97. člen se spremeni tako, da se glasi:

»97. člen (denarno nadomestilo za nastanitev na zasebnem naslovu)

(1) Oseba s priznano mednarodno zaščito, ki je nastanjena na zasebnem naslovu in je sklenila pogodbo o integracijskih aktivnostih ter nima lastnih sredstev za preživljanje ali ji bivanje ni zagotovljeno kako drugače, je eno leto od podpisa pogodbe upravičena do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu. Pravica do prejemanja denarnega nadomestila se osebi s priznano mednarodno zaščito na podlagi njene vloge iz 90.a člena tega zakona podaljša še za eno leto, če je bila vsaj 80-odstotno udeležena

na tečaju slovenskega jezika in na tečaju spoznavanja slovenske družbe in je bila vsaj enkrat mesečno prisotna na razgovoru pri svetovalcu za integracijo.

(2) Osebi s priznano mednarodno zaščito, ki je bila nastanjena v integracijski hiši ali drugi nastanitveni kapaciteti urada, se čas te nastanitve všteva v obdobje upravičenosti do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu.

(3) Osebi s priznano mednarodno zaščito, ki je nastanjena na zasebnem naslovu in nima lastnih sredstev za preživljanje ali ji bivanje ni zagotovljeno kako drugače in v Republiki Sloveniji nima zavezancev za preživljanje, se obdobje upravičenosti do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu podaljša za čas šolanja, vendar ne dlje kot do dopolnjenega 26. leta starosti, če je status dijaka ali študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih pridobila pred iztekom enega leta od podpisa pogodbe o integracijskih aktivnostih.

(4) Oseba iz prvega odstavka tega člena, ki je kot mladoletnik brez spremstva bivala v posebni, za mladoletnike primerni nastanitvi in je medtem postala polnoletna, je dve leti po preteku bivanja v tej nastanitvi upravičena do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu. Do denarnega nadomestila za nastanitev je upravičena tista oseba, ki nima lastnih sredstev za preživljanje ali ji bivanje ni zagotovljeno kako drugače.

(5) Oseba s statusom begunca, ki je na podlagi zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, združila družino, je z dnem prihoda družinskih članov v Republiko Slovenijo upravičena do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu tudi za družinske člane, in sicer do konca obdobja upravičenosti do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu iz prvega odstavka tega člena. Do denarnega nadomestila za nastanitev je upravičena tista oseba, ki nima lastnih sredstev za preživljanje ali ji bivanje ni zagotovljeno kako drugače.

(6) Sredstva za denarno nadomestilo za nastanitev na zasebnem naslovu zagotavlja urad.

(7) Odmera, višina, način dodelitve, izplačevanje denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu in lastna sredstva se določijo s predpisom iz sedmega odstavka 90. člena tega zakona.«.

Nasprotujemo ureditvi, ki krajša časovno obdobje za prejemanje denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu z 3 let na 24 mesecev. Krajšanje časovnega obdobja se nam zdi nerazumno, saj bo povečevalo socialno stisko oseb z mednarodno zaščito v Sloveniji. **Zato predlagamo, da se drugi odstavek spremeni na način, da se lahko denarno nadomestilo za nastanitev na zasebnem naslovu podaljša za 24 mesecev.**

Predlagamo, da se prvemu odstavku doda stavek:

-V primer da oseba iz utemeljenih razlogov ni mogla izpolniti obveznosti se obdobje upravičenosti do prejemanja denarnega nadomestila za zasebno nastanitev podaljša.

Predlagani peti člen določa, da so do nadomestila za družinske člane upravičene samo osebe s statusom begunca, ne pa tudi osebe s statusom subsidiarne zaščite. Gre za diskriminatorno določbo, ki osebe s statusom subsidiarne zaščite neupravičeno postavlja v bistveno slabši položaj. Skladno s tem pozivamo, da se predmetna določba spremeni na način, da bodo do nadomestila za družinske člane upravičene vse osebe s priznano mednarodno zaščito.

- **Komentar 52. člena (spreminja 101. člen - izobraževanje in usposabljanje oseb, ki jim je priznana mednarodna zaščita)**

52. člen

101. člen se spremeni tako, da se glasi:

»101. člen (izobraževanje in usposabljanje oseb, ki jim je priznana mednarodna zaščita)

(1) Osebe s priznano mednarodno zaščito so pri uveljavljanju obsega pravic na področjih predšolske vzgoje, osnovnošolskega, srednješolskega, višješolskega, visokošolskega izobraževanja in izobraževanja odraslih izenačene z državljani Republike Slovenije.

(2) Osebe s priznano mednarodno zaščito so upravičene do državne štipendije in nastanitve v dijaških in študentskih domovih pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

(3) Osebam s priznano mednarodno zaščito brez lastnih sredstev za preživljanje oziroma drugače zagotovljenega preživljanja, ki so sklenile pogodbo o integracijskih aktivnostih, stroške prevodov tujih diplom, spričeval in drugih dokazil o formalni izobrazbi, potrebnih za postopke priznavanja in vrednotenja izobraževanja, ter stroške priznavanja in vrednotenja izobraževanja, ko formalne izobrazbe ne morejo dokazati z dokumenti, eno leto od sklenitve pogodbe krije urad. Pravica do kritja stroškov se osebi s priznano mednarodno zaščito podaljša še za eno leto, če je bila vsaj 80-odstotno udeležena na tečaju slovenskega jezika in na tečaju spoznavanja slovenske družbe in bila vsaj enkrat mesečno prisotna na razgovoru pri svetovalcu za integracijo.

(4) Osebam s priznano mednarodno zaščito brez lastnih sredstev za preživljanje oziroma drugače zagotovljenega preživljanja, ki so sklenile pogodbo o integracijskih aktivnostih, dve leti od priznanja statusa mednarodne zaščite druge stroške, povezane z udeležbo na rednem programu izobraževanja in osnovne šole za odrasle, krije urad.«.

Nasprotujemo krajšanju časovnega obdobja za kritje stroškov povezanih z udeležbo na rednem programu izobraževanje in osnovne šole za odrasle, saj gre za nepotrebno spremembo, ki posameznikom onemogoča dostop do šolanja.

- **Komentar 54. člena (spreminja 103. člen - pomoč pri vključevanju v okolje)**

54. člen

Za 103. členom se dodata nova 103.a in 103.b člen, ki se glasita:

Za 103. členom se doda nov 103.a člen, ki se glasi:

»103.a člen (tečaj spoznavanja slovenske družbe, tečaj slovenskega jezika in enkratni preizkus znanja slovenskega jezika)

(1) Oseba s priznano mednarodno zaščito, ki je sklenila pogodbo o integracijskih aktivnostih, je upravičena do tečaja spoznavanja slovenske družbe, tečaja slovenskega jezika in enkratnega opravljanja preizkusa znanja slovenskega jezika.

(2) Oseba s priznano mednarodno zaščito je za vsaj 80-odstotno udeležbo na tečaju spoznavanja slovenske družbe ali 80-odstotno udeležbo na tečaju slovenskega jezika, na katera jo napoti urad, upravičena do najcenejše mesečne vozovnice za javni promet, in sicer za čas trajanja tečajev.

(3) Vsebina in trajanje tečajev se podrobneje določita s predpisom iz sedmega odstavka 90. člena tega zakona. Sredstva za pripravo in izvajanje tečaja spoznavanja slovenske družbe, tečaja slovenskega jezika in enkratnega opravljanja preizkusa znanja slovenskega jezika zagotavlja urad.«.

Iz dikcije izhaja, da bodo do tečajov in enkratnega opravljanja preizkusa znanja slovenskega jezika upravičene le osebe, ki bodo sklenile pogodbo o integracijskih aktivnostih. Predlagamo da imajo do tečajev in enkratnega opravljanja preizkusa znanja eno leto od pridobitve statusa še naprej pravico vse osebe z mednarodno zaščito, po enem letu pa le tiste, ki bodo sklenile pogodbo o integracijskem načrtu oz. osebe, ki zaradi ocenjene ranljivosti takšne pogodbe ne sklepajo (več o tem pri obrazložitvah k 47. členu na strani 25 in 26).

- **Komentar k 54. členu (spreminja 104. člen - pravice oseb, ki so v Republiko Slovenijo sprejete na podlagi kvote ali delitve bremen med državami članicami Evropske unije)**

55. člen

V 104. členu se prvi in drugi odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(1) Z osebami, ki so v Republiko Slovenijo sprejete v skladu s postopki iz VI. poglavja tega zakona, urad pred njihovim prihodom izvede orientacijski program, na katerem jih seznanji z informacijami o Republiki Sloveniji, načinom življenja ter o pravicah in dolžnostih oseb s priznano mednarodno zaščito.

(2) Osebam iz prejšnjega odstavka pričnejo teči pravice iz prvega odstavka 90. člena tega zakona z dnem vročitve odločbe o priznanju mednarodne zaščite, pravice iz drugega odstavka 90. člena tega zakona pa z dnem podpisa pogodbe o integracijskih aktivnostih.«.

Iz predlaganih sprememb ni jasno razvidno, kakšna bo vsebina informacij o načinu življenja oseb z mednarodno zaščito. Menimo, da bi morala biti določba bolj konkretizirana, da bo jasno razviden njen namen in vsebina.

Menimo, da bi se morala ohraniti določba, ki osebam, ki so v Republiko Slovenijo prišle na podlagi kvote zagotavlja uvajalno obdobje treh mesecev in vključitev v orientacijski program. Osebe, ki so sprejete na podlagi kvot namreč potrebujejo pomoč pri vključevanju v okolje. Zato ne vidimo razloga za črtanje navedenih pravic. Prav tako ne vidimo razloga v črtanju določbe v skladu s katero so upravičeni do nastanitve v integracijski hiši ali drugih nastanitvenih zmogljivosti.

Predvsem pa mora v veljavi še vedno ostati določba, da osebam, ki so prišle na podlagi kvot, po uvajalnem obdobju pripadajo enake pravice kot osebam, ki so v Republiki Sloveniji pridobile status mednarodne zaščite.

- **Komentar k 57. členu (spreminja 106. člen - vrnitev v izvorno državo)**

57. člen

V 106. členu se na koncu prvega odstavka doda nov drugi stavek, ki se glasi: »V ta namen lahko urad sklene pogodbo o sodelovanju z organizacijo, ki se ukvarja s prostovoljnimi vračanjem.«.

Prostovoljna vrnitev v izvorno državo ima lahko za posameznika hude posledice in lahko pripelje do kršitve prepovedi vračanja (*non-refoulement*) v skladu s katero se posameznika ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. (19. člen Listine EU o temeljnih pravicah). **Skladno z navedenim predlagamo, da se 106. členu doda nov odstavek v skladu s katerim mora pristojni organ pred vrnitvijo posameznika v izvorno državo preveriti ali bi bile z vrnitvijo kršene temeljne človekove pravice posameznika. V kolikor bi prišlo do kršitev prepovedi vračanja bi moral pristojni organ pomoč prosilcu odkloniti. Predlagamo, da ureditev vključuje določbo v skladu s katero se prosilcu pred vključitvijo v prostovoljno vračanje zagotovi pravno svetovanje in podpora.**

- **Komentar prehodnih določb**

xx. člen
(podzakonski predpisi)

Vlada in minister, pristojen za notranje zadeve, uskladita predpise, izdane na podlagi Zakona o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), z določbami spremenjenega in dopolnjenega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

Ni razumljivo, da zakon razveljavlja našete podzakonske predpise, ki so tako bistveni za uveljavljanje pravic in urejevanje medsebojnih razmerij med prosilci oziroma osebami z mednarodno zaščito, ne da bi določil tudi bistveno krajše roke za pripravo novih. Če se, karikiramo, roki krajšajo za prosilce, naj se isti standard kratkih rokov določi tudi za državo. Predlagamo, da se rok priprave podzakonskih aktov določi na 45 dni od objave zakona, kar bi povzročilo popolno kontinuiteto med starimi in novimi podzakonskimi predpisi.

Npr. načini in pogoji za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito določeni v Uredbi o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito so zelo pomembni za dejansko uveljavljanje pravic oseb z mednarodno zaščito in družinskih članov. Hitro in učinkovito uveljavljanje socialnih in drugih pravic oseb z mednarodno zaščito in družinskih članov je bistvenega pomena za existenco, socialno vključevanje, preprečevanje revščine in marginalizacije teh oseb.

Nevladne organizacije v praksi opažamo, da bi bilo po vzoru Velike Britanije, Danske in Finske potrebno v sistem uvrstiti tudi novo obliko statusa oz. zaščito iz humanitarnih razlogov. Humanitarni status bi omogočil pridobitev dovoljenja osebam, ki sicer ne izpolnjujejo pogojev za status begunca ali subsidiarne zaščite, vendar pa se iz utemeljenih razlogov ne morejo vrniti v izvorno državo ali državo zadnjega običajnega bivališča. Razlogi za pridobitev humanitarnega statusa vključujejo zdravstvene, socialne, okoljske in druge individualne okoliščine posameznega primera zaradi katerih vrnitev osebe v izvorno državo ni mogoča. Humanitarni status je namenjen začasni zaščiti posameznikov, katerih vrnitev v izvorno državo, bi povzročila kršitev njihovih temeljnih človekovih pravic oz. hujše poslabšanje njegovega položaja.